

APUNTS SOBRE ELS DRETS DELS PRIVATS EN LA LLEI D'AIGÜES

Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, text
refós de la Llei d'aigües

- Les lleis d'aigües de 1866 i 1879 van codificar el dret d'aigües consolidant la dicotomia existent entre les aigües de titularitat privada i pública. Per a les aigües públiques estableixen un sistema d'autoritzacions i concessions d'aprofitament i unes facultats temporals de modificar els aprofitaments. Aquell règim concessional atorgava, no obstant això, prevalença als drets privats en la prescripció adquisitiva que permetia als usuaris adquirir drets d'aprofitament sobre les aigües sense autorització pel sol ús durant vint anys, o la necessitat d'expropiació per a modificar els aprofitaments privats.
- La Llei d'aigües de 1985 va establir una sola qualificació jurídica de les aigües com a bé de domini públic estatal encara que va reconèixer l'existència de drets adquirits, i va establir com a principal mitjà d'acció pública la planificació hidrològica, amb el primer objectiu de satisfer les demandes d'aigua i altres objectius d'equilibri i racionalització de l'ús.

La Llei 46/1999 va reformar la Llei d'aigües de 1985

- Es va considerar que «l'experiència de la intensíssima sequera» de primers dels noranta imposava la «recerca de solucions alternatives» a través de la dessalació, reutilització, l'eficiència en l'ús de l'aigua, per a la qual cosa calia la flexibilització del règim concessional.
- Amb aquesta justificació es van introduir les «transaccions de drets d'aprofitament d'aigua», que comprenen dues figures jurídiques diferents:
  - - Els centres d'intercanvi permeten l'organisme de conca fer ofertes públiques d'adquisició de drets d'ús privatiu de les aigües a canvi d'una compensació econòmica i ofertes d'alienació o venda dels drets adquirits a canvi d'un preu (v. Art. 71 TRLA)
  - - Els contractes de cessió són acords entre dos titulars de concessions o drets a l'ús privatiu de les aigües, mitjançant el qual el cedent cedeix al cessionari tot o part d'aquest ús privatiu de manera temporal, i hi pot intervenir una compensació econòmica i subjecta la seua eficàcia a l'autorització administrativa (art. 67 i s. TRLA)
- Les cessions de drets a través del centre d'intercanvi o del contracte de cessió són una excepció:
  - - Es contradiu la regla general que l'aigua concedida quedarà adscrita als usos indicats en el títol concessional, sense que pugui ser aplicada a altres distints, ni a terrenys diferents si es tracta de regs. Per això, els centres d'intercanvi només s'han de crear en supòsits excepcionals ben justificats.
  - - La modificació de l'aprofitament es fa a instància dels usuaris i el silenci administratiu és positiu (en general, el silenci de l'Administració davant una sol·licitud d'autorització sobre el domini públic es presumeix com un rebuig).

DIRECTIVA 2000/60 /CE, del PE i del CE, de 23 octubre de 2000, per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües

- **Sostenibilitat:** L'objecte de la directiva és establir un marc per a la protecció de les aigües que promoga un ús sostenible basat en la protecció a llarg termini dels recursos hídrics.
- **Patrimoni:** «L'aigua no és un bé comercial com els altres, sinó un patrimoni que cal protegir, defensar i tractar com a tal».
- **Prevenició** de tot deteriorament addicional dels ecosistemes aquàtics.
- **Precaució o cautela:** D'acord amb l'art. 174 del Tractat, la política de la Comunitat en matèria de medi ambient s'ha de basar en el principi de cautela i en els principis d'acció preventiva, de correcció dels atemptats contra l'entorn preferentment en la font mateixa, i de «qui contamina paga».
- **Enfocament ecosistèmic** que previnga tot deteriorament addicional i protegisca i millore l'estat dels ecosistemes aquàtics i, pel que fa a les seues necessitats d'aigua, dels ecosistemes terrestres i zones humides directament dependents dels ecosistemes aquàtics».
- **Participació:** «L'èxit de la present Directiva depèn de la informació, les consultes i la participació de públic, inclosos els usuaris».
- **Integració** de la protecció i la gestió sostenible de l'aigua en altres àmbits polítics comunitaris: en matèria d'energia, transport, agricultura, pesca, política regional, turisme...

Segons TR vigent, ¿QUINES AIGÜES PODEN SER DE PROPIETAT PRIVADA?

- Article 10. Les basses situades en predis de propietat privada.
- Les basses situades en predis de propietat privada es consideren com a part integrant d'aquests sempre que es destinen al servei exclusiu d'aquests predis i sense perjudici de l'aplicació de la legislació ambiental corresponent.

Segons TR vigent, ¿QUINES AIGÜES PODEN SER DE PROPIETAT PRIVADA?

- Disposició addicional primera. Llacs, llacunes i basses inscrites en el Registre de la Propietat.
- Els llacs, llacunes i basses, sobre els quals hi haja inscripcions expresses en el Registre de la Propietat, conservaran el caràcter de domini que tenien en el moment d'entrar en vigor la Llei 29/1985, de 2 d'agost, d'aigües.

I A MÉS...

- Article 5. Llits de domini privat.
- 1. Són de domini privat els llits pels quals ocasionalment discorren aigües pluvials en tant que travessen, des del seu origen, únicament finques de domini particular.
- 2. El domini privat d'aquests llits no autoritza per a fer-hi tasques ni construir obres que puguin fer variar el curs natural de les aigües o alterar la seua qualitat en perjudici de l'interès públic o de tercer, o quan la destrucció per la força de les avingudes pugui ocasionar danys a persones o coses.

ELS USOS DE LES AIGÜES

- Article 50. Usos comuns.
- 1. Tots poden, sense necessitat d'autorització administrativa i de conformitat amb el que disposen les lleis i els reglaments, usar de les aigües superficials, mentre discorren pels seus llits naturals, per a beure, banyar-se i altres usos domèstics, així com per a abeurar el bestiar.
- 2. Aquests usos comuns han de dur-se a terme de manera que no es produísca una alteració de la qualitat i el cabal de les aigües. Quan es tracte d'aigües que circulen per vies artificials, tindran, a més, les limitacions derivades de la protecció de l'aqüeducte. Les aigües no poden ser desviades en cap cas dels seus llits, i cal respectar el règim normal d'aprofitament.
- 3. La protecció, utilització i explotació dels recursos pesquers en aigües continentals, així com la repoblació aqüícola i piscícola, són regulades per la legislació general de l'entorn i, si s'escau, per legislació específica.
- 4. La Llei no empara l'abús del dret a la utilització de les aigües ni el malbaratament o mal ús d'aquestes, siga quin siga el títol que al·lega.

ELS USOS DE LES AIGÜES

- Article 51. Usos comuns especials subjectes a declaració responsable.
- 1. L'exercici dels següents usos comuns especials requereix una declaració responsable prèvia:
  - a) La navegació i flotació.
  - b) L'establiment de barques de pas i els seus embarcadors.
  - c) Qualsevol altre ús, no inclòs en l'article anterior, que no excloga la utilització del recurs per tercers.
- 2. La declaració responsable, a la qual es refereix l'article 3.9 de la Llei 17/2009, de 23 de novembre, sobre el lliure accés de les activitats de serveis i el seu exercici, s'ha de presentar amb un període mínim d'antelació de quinze dies, perquè pugui comprovar-se la compatibilitat d'aquests usos amb les finalitats del domini públic hidràulic.

ELS USOS DE LES AIGÜES

- Article 52. Formes d'adquirir el dret a l'ús privatiu.
- 1. El dret a l'ús privatiu, siga o no consumptiu, del domini públic hidràulic s'adquireix per disposició legal o per concessió administrativa.
- 2. No es pot adquirir per prescripció el dret a l'ús privatiu del domini públic hidràulic (queda derogat art. 409 CC; v. disp. trans. 1a TRLA)

- Article 53. Extinció del dret a l'ús privatiu.
- 1. El dret a l'ús privatiu de les aigües, siga quin siga el títol de la seua adquisició, s'extingeix:
  - a) Per l'acabament del termini de la concessió.
  - b) Per caducitat de la concessió en els termes que preveu l'article 66.
  - c) Per expropiació forçosa.
  - d) Per renúncia expressa del concessionari.

USOS PRIVATIUS

- Article 54. Usos privatus per disposició legal.
- 1. El propietari d'una finca pot aprofitar les aigües pluvials que hi discorren i les estancades, dins dels seus límits, sense més limitacions que les establides en la present Llei i les que es deriven del respecte als drets de tercer i de la prohibició de l'abús de dret.
- 2. En les condicions que reglamentàriament s'establisquen, es poden utilitzar en un predi aigües procedents de deus situades en el seu interior i aprofitar-hi aigües subterrànies, quan el volum total anual no sobrepassi els 7.000 metres cúbics. En els aqüífers que hagen estat declarats com a sobreexplotats, o en risc d'estar-ho, no poden fer noves obres de les emparades per aquest apartat sense la corresponent autorització.

USOS PRIVATIUS

- Article 59. Concessió administrativa.
- 1. Tot ús privatiu de les aigües no inclòs en l'article 54 requereix concessió administrativa.
- 2. Les concessions s'atorguen tenint en compte l'explotació racional conjunta dels recursos superficials i subterranis, sense que el títol concessional garantisca la disponibilitat dels cabals concedits.
- 4. Tota concessió s'atorga segons les previsions dels plans hidrològics, amb caràcter temporal i termini no superior a setanta-cinc anys. El seu atorgament és discrecional, però tota resolució ha de ser motivada i adoptada en funció de l'interès públic. Les concessions són susceptibles de revisió d'acord amb el que estableix l'article 65 d'aquesta Llei.
- 6. Quan per a la normal utilització d'una concessió fos absolutament necessària la realització de determinades obres, el cost de les quals no puga ser amortitzat dins el temps que falta per transcórrer fins al final del termini de la concessió, aquest pot prorrogar-se pel temps necessari perquè les obres es puguin amortitzar, amb un límit màxim de deu anys i per una sola vegada, sempre que aquestes obres no s'oposen al Pla hidrològic corresponent i s'acrediten pel concessionari els perjudicis que se li irrogarien en cas contrari.